

Justitiedepartementet
103 33 Stockholm

Yttrande över betänkandet Ny förverkandelagstiftning SOU 2021:100

Sammanfattning

Tingsrätten bedömer att utredningen på ett omsorgsfullt sätt har gjort en översyn av förverkandelagstiftningen och att förslagen i huvudsak är genomarbetade och välmotiverade.

Göteborgs tingsrätt har – utifrån de intressen som tingsrätten har att bevaka – granskat betänkandet. Sammanfattningsvis ställer sig tingsrätten i huvudsak positiv till utredningens förslag och delar dess bedömningar. Tingsrätten anser särskilt att de förslag till systematisering som lämnats är bra. Tingsrätten vill emellertid framföra följande synpunkter.

Självständigt förverkande av brottsvinster

Den nya förverkandeformen självständigt förverkande av brottsvinster är långtgående. Tingsrätten ställer sig dock i grunden positiv till förslaget även om det finns en uppenbar risk att de brottsbekämpande myndigheterna kan komma att använda sig av s.k. fishing expeditions, det vill säga att inleda en utredning där myndigheterna letar efter tillgångar och därefter undersöker om en viss tillgång kan knytas till en inte närmare preciserad brottslighet. Detta gäller särskilt sett mot det låga krav som uppställs för att inleda en utredning.

Det är också generellt sätt positivt med förslag till åtgärder som syftar att förhindra att barn rekryteras in i kriminalitet. Förslaget om självständigt förverkande av brottsvinster inkräktar dock på det enskilda barnets integritet. Det sägs även i utredningen. Om utredningens förslag blir verklighet kommer det vara möjligt att förverka brottsvinster och i vissa fall använda tvångsmedel som beslag och kroppsvisitation mot barn, utan krav på att barnet är misstänkt för brott. Tingsrätten saknar i utredningen en genomgripande analys av vilka konsekvenser det kommer att medföra för dessa individer och i synnerhet saknas ett utvidgat underlag för hur förändringen förhåller sig till barnkonventionen. Tingsrätten

kan dock se behovet av att inte begränsa möjligheten till förverkande endast från straffmyndiga personer då möjligheten att neutralisera brottsvinster skulle urholkas med en sådan begränsning

Processen

Det verkar som att utredaren tänker sig att det är utmärkt att vårdnadshavaren ”företräder barnet i processen”, får info enligt LUL, väljer rättsligt biträde etc, Tingsrätten kan här se att vissa intressekonflikter kan uppstå. Det torde vara så att den aktuella egendomen i första hand kommer från en av vårdnadshavarna och att denne skulle kunna påverka utredningen. Det bör övervägas om inte regleringen kring hur rättsliga biträden i andra fall där barn misstänks vara utsatta för brott passar bättre för att tillvarata barns intressen även vid förverkande.

Rent generellt bör anmärkas att det redovisas i betänkandet att offentlig försvarare ska kunna utses vid självständigt förverkande. Det självständiga förverkandet tar inte sin utgångspunkt i att den som berörs är misstänkt för brott varför det känns mindre lämpligt att utse offentlig försvarare i dessa fall. Regleringen bör istället utformas så att den berörda har rätt till juridiskt biträde för att tillvarata sin rätt i processen kring förverkande.

Ökade kostnader för domstolarna

Tingsrätten vill även peka på att den förväntade ökade kostnaden för domstolarna som utredningen räknat fram synes lågt räknad. Tingsrätten utgår från att det med föreslagna lagändringar som kommer förenkla regleringen kring beslag och förverkande kommer att ses en ökad benägenhet att processa rörande dessa frågor med åtföljande förhandlingar som kommer att ta mer tid i anspråk än dagens beslagsförhandlingar. Tingsrätten delar således inte utredningens bedömning att det inte förväntas någon större ökning av antalet förhandlingar. Om denna farhåga besannas kommer även kravet på att hålla förhandling i beslagsfrågor inom fyra dagar som regleras i 27 kap 6 § rättegångsbalken att innebära stora utmaningar för Sveriges Domstolar som redan idag har svårigheter att få till förhandlingar med så kort varsel. Denna regel om en tidsfrist om fyra dagar för förhandling i beslagsfrågor bör oavsett ses över särskilt med beaktande av att dessa fyra dagar inte tar hänsyn till lördag/söndag eller mellankommande helg dagar, vilket får till följd att domstolarna i flertalet fall endast har ett par dagar på sig för att uppfylla lagens krav på förhandling inom fyra dagar.

I handläggningen har deltagit chefsrådmannen Anna Lantz och rådmännen

Patrik Claeson samt Ulrika Alsén

Anna Lantz

Patrik Claeson

Ulrika Alsén